

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นครศรีธรรมราช
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. หน่วยงานรับผิดชอบ

๑.๑ หน่วยงานหลัก

๑. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สป.เกษตร.)
๒. กรมควบคุมมลพิษ

๑.๒ หน่วยงานบูรณาการ

๑. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)
๒. หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/แผนแม่บท/นโยบาย

- ๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- ๒.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท ๑๕ พลังทางสังคม ประเด็นแผนย่อย ๔.๑.๑ การเสริมสร้างทุนทางสังคม
- ๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมายความว่า ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม : แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม
- ๒.๔ นโยบายรัฐบาล : พיתักษรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สืบสานต่อยอดโครงการพระราชดำริ และโครงการตามแนวพระราชดำริ เพื่อความยั่งยืนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวางรากฐานของประเทศ การขับเคลื่อนการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี : ๒๙ กันยายน ๒๕๖๔)
- ๒.๕ แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐

๓. หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อช่วยเหลือราษฎรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และช่วยพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ให้กลับคืนสู่ลุ่มน้ำปากพนังดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา โดยได้พระราชทานพระราชดำรินับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ เรื่อยมา และได้ทรงเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมา การพัฒนาในระยะเริ่มต้นเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ควบคู่กับการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

หลังจากได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลัก ๆ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว เป้าหมายสำคัญต่อไป คือ การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาความผันผวนด้านราคาของผลผลิต สภาพความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ผลผลิตเสียหาย ปัญหาด้านต้นทุนที่สูงขึ้นทำให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจนเกิดภาวะหนี้สินในครัวเรือน ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริดังกล่าว สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ส.ป.ก. นครศรีธรรมราช) และกองประสานงานโครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ (กปร.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ในเขตปฏิรูปที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามกรอบแนว

ทางการสร้างความมั่นคงและภูมิคุ้มกันในอาชีพของเกษตรกร เพื่อพัฒนาคนในการสร้างภูมิคุ้มกัน ในอาชีพและการดำเนินชีวิต โดยได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ เพื่อสร้างความหลากหลายในอาชีพของเกษตรกรควบคู่ไปกับการปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลในพื้นที่บริเวณรอบบ้าน เป็นต้น และกิจกรรมพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ต้นแบบแปลงสาธิต การประกอบอาชีพเสริมและขยายผลองค์ความรู้ไปยังเกษตรกรในชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคง เป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดประเด็นการขับเคลื่อน ๖ มาตรการ ดังนี้ มาตรการที่ ๑ สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากร มาตรการที่ ๒ ควบคุม ป้องกันมลพิษ และเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง มาตรการที่ ๓ บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ มาตรการที่ ๔ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร มาตรการที่ ๕ เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และมาตรการที่ ๖ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพฯ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบมาตรการที่ ๓ - ๕

เพื่อร่วมบูรณาการและขับเคลื่อนงานการพัฒนาอาชีพ ส.ป.ก. จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร และเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และเนื่องจากพื้นที่ดำเนินงานได้ขับเคลื่อนมาอย่างยาวนาน จึงมีการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิที่ดินทำกิน ส.ป.ก. จะดำเนินการสำรวจประเด็นด้านสิทธิที่ดินทำกินของเกษตรกรเพื่อปรับปรุงสิทธิในที่ดินให้ตรงกับข้อเท็จจริงในปัจจุบันด้วย

๔. วัตถุประสงค์

- ๔.๑ เพื่อร่วมบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
- ๔.๒ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตรให้กับเกษตรกร
- ๔.๓ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง

๕.กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เกษตรกร/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๐๐ ราย

๖.สถานที่ดำเนินการ

- ๖.๑ ตำบลทุ่งโพธิ์ และตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ๖.๒ ตำบลบ้านตุล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ๖.๓ ตำบลควนพัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ๖.๔ ตำบลลานหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๗. วิธีการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม

- ๗.๑ การพัฒนาอาชีพการเกษตรและนอกภาคเกษตร

๗.๑.๑ ขออนุมัติจัดทำโครงการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๗.๑.๒ ประสานกลุ่มแกนนำเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ แบบมีส่วนร่วม

๗.๑.๓ ดำเนินโครงการฯ ตามแผนการปฏิบัติการ ดังนี้

(๑) สนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๑๐๐ ราย

(๒) คัดเลือกเกษตรกรที่พร้อมในการพัฒนาให้เป็นตัวอย่างด้านการบริหารจัดการพื้นที่ และการประกอบอาชีพด้วยการพึ่งพาตนเอง และให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๑ ราย

๗.๑.๔ ส่งเสริม/สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรอง

๗.๑.๕ สรุบบทเรียน วิธีการฝึกอบรม ศึกษาดูงานการสนทนากลุ่ม การสาธิต ฝึกปฏิบัติ
ตอบข้อซักถาม นำเสนอ

๗.๑.๖ การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือน
ในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี

๗.๑.๗ การติดตามประเมินผลเกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม
และเกษตรกรตัวอย่าง

๗.๑.๘ การสร้างภาพลักษณ์ผลการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ
การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

๗.๒ การจัดที่ดินทำกิน/แก้ไขปัญหาดินในที่ดินเกษตรกร

๗.๒.๑ สำรวจพื้นที่ และเกษตรกรที่มีปัญหาด้านที่ดิน จำแนกประเภทปัญหา และสรุปข้อมูล

๗.๒.๒ ส.ป.ก. นครศรีธรรมราช ส่งข้อมูลตามข้อ ๗.๒.๑ ให้ กปร. เพื่อนำเสนอผู้บริหารสำหรับการ
การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาดิน

๘. ตัวชี้วัด

๘.๑ เชิงปริมาณ : เกษตรกรเป้าหมายได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน ๑๐๐ ราย

๘.๒ เชิงคุณภาพ : เกษตรกรเป้าหมายน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริง

ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๘.๓ ผลสัมฤทธิ์ : ร้อยละ ๖๐ ของเกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น

ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

๙. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น ๑,๑๑๔,๑๐๕ บาท (หนึ่งล้านหนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสี่พันหนึ่งร้อยห้าบาทถ้วน) ประกอบด้วย

๙.๑ งบประมาณตาม พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๙๖๔,๑๐๕ บาท
(เก้าแสนหกหมื่นสี่พันหนึ่งร้อยห้าบาทถ้วน)

๙.๒ เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙

๑๑. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๑.๑ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพ
ที่หลากหลาย และสร้างภูมิคุ้มกันให้อาชีพเกษตรกร

๑๑.๒ เกิดแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การประกอบอาชีพในชุมชน
ในลักษณะเครือข่าย สามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคงเป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งพาตนเองในระยะยาว

๑๑.๓ เกษตรกรสามารถบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้

๑๑.๔ เกษตรกรได้รับการแก้ไขปัญหาด้านสิทธิที่ดินทำกิน

๑๑.๕ ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเป็นสังคมที่เข้มแข็ง